

УДК 346.6

М. Галушак

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

ПРОБЛЕМИ ЗАКУПІВЛІ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ ДЕРЖАВНИМИ УСТАНОВАМИ УКРАЇНИ У СВІТЛІ ЗМІН ЗАКОНОДАВСТВА

У липні 2011 року Верховна Рада України в черговий раз внесла істотні зміни до Закону №2289-V "Про здійснення державних закупівель" (далі Закону). В окремих галузях постійні зміни породжують скрутні, інколи майже безвихідні, ситуації для розпорядників бюджетних коштів. Саме така ситуація спостерігається при закупівлі державними установами електричної енергії, природного газу, теплової енергії, послуг централізованого опалення, водопостачання і водовідведення.

У першій редакції Закону 2010 року було передбачено, що особливості здійснення закупівлі низки товарів і послуг, серед яких і зазначені вище, визначаються окремими законами України. Кабінет Міністрів у місячний термін повинен був розробити та внести на розгляд Верховної Ради проекти відповідних законів, а до їх прийняття закупівля таких товарів і послуг регулюється Законом №2289-V.

Необхідні спеціальні закони прийняті не були. Їх відсутність на початку 2011 року створила настільки критичну ситуацію на ринку комунальних послуг, що 11.01.2011 р. Верховна Рада у терміновому порядку замість прийняття окремих законів ухвалила відповідні зміни до Закону, які розширили перелік винятків з його дії на природний газ, водопостачання, електричну енергію і постачання теплової енергії.

Ухвалені у липні 2011 року зміни знову повернули енергоносії у сферу дії Закону, з тим самим формулюванням про необхідність прийняття окремих спеціальних законів, яких ось уже півтора року ніхто не розробляє і, очевидно, приймати не збирається. Станом на даний момент особливих проблем для учасників ринку держзакупівель така ситуація не створила, так як норми Закону не розповсюджуються на договори, укладені до введення в дію відповідних змін. Проте 2011 рік завершується, а на 2012 потрібно укладати нові договори, вже з дотриманням тендерних процедур. Саме тут виникають багато проблем, оскільки:

- Закон абсолютно не пристосований до ринку енергоносіїв;
- при монопольному становищі постачальників єдиною прийнятною процедурою для закупівлі електроенергії, газу, тепла і води є процедура закупівлі в одного учасника, механізм здійснення якої прописаний доволі заплутано;
- вся відповідальність за вибір процедури закупівлі в одного учасника повністю покладається на замовників-споживачів, що з врахуванням розмірів штрафу за порушення (мінімум 11900 грн. на кожного з п'яти членів комітету з конкурсних торгів) робить вибір досить ризикованим;
- у Законі закладено суперечності з іншими нормативними актами, наприклад передбачено обов'язковість використання типового договору, який затверджений Міністерством економіки, у той час, коли постачальники енергоносіїв надають свої договори, затверджені постановою КМУ, тобто вищим органом;
- при зміні тарифів більше, ніж на 10 %, необхідно проводити заново всю процедуру закупівлі, тривалість якої мінімум 1,5 місяці, у той час, коли жоден постачальник не може так завчасно попередити про зростання цін, оскільки такі зміни затверджуються централізовано і, як правило, набувають чинності з моменту затвердження. Як показує практика, зміна тарифів відбувається 2-3 рази за рік.

Таким чином, для розблокування критичної ситуації при закупівлі енергоносіїв за державні кошти необхідні передбачені спеціальні закони, або термінове внесення змін до Закону України "Про здійснення державних закупівель".